

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28.
mun. Chișinău, Republica Moldova, MD-2004

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

10:15

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	265a	
" 01 "	12	2023

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. BOLEA Vasile
2. Deputat în Parlament
3. mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 105

II. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Declararea neconstituționalității art. 24 alin. (1), art. 15 alin.(2) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, inclusiv cu referire exercitarea competențelor constituționale de către Consiliul Superior al Magistraturii și impactului în privința statutului constituțional al justiției în proces de reformare;
2. Interpretarea prevederilor art. 136 alin. (2) în coroborare cu prevederile art. 122 alin. (1) din Constituție în scopul elucidării următoarelor aspecte de importanță constituțională:
 - ⇒ Procedura de constituire a Curții Constituționale este o procedură constituțională sau o procedură administrativă guvernată de Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Codul Administrativ;
 - ⇒ În sensul art. 136 alin. (2) din Constituție, calitatea de subiect al Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul procedurii de constituire a Curții Constituționale, se determină în conformitate cu exigențele instituite la art. 122 alin. (1) din Constituție sau legile infra constituționale. Constituția admite exercitarea competențelor constituționale de către Consiliul Superior al Magistraturii, în numele puterii judecătorești, în altă componență calitativă, decât cea definită la art. 122 alin. (1) din Constituție;
 - ⇒ Prevederile art. 9, art. 24 alin. (1) și art. 15 alin. (2) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, sunt aplicabile procedurii constituționale de constituire a Curții Constituționale în care Consiliul Superior al Magistraturii participă în calitate de subiect cu competență specială reglementate de Constituție, în temeiul art. 136 alin. (2) din Constituție. Prevederile Legii cu privire la CSM pot institui excepții de la exigențele constituționale privind componența Consiliului Superior al Magistraturii, în special cu referire la „reprezentativitatea constituțională” a membrilor judecători și raportul constituțional de proporționalitate dintre membrii judecători și cei non-judecători;
 - ⇒ Procedura de exercitare de către Consiliul Superior al Magistraturii a competențelor speciale instituite de Constituție privind constituirea Curții Constituționale, poate fi reglementată prin acte administrative normative, adoptate de către Consiliul Superior al Magistraturii în cadrul unei proceduri administrative;

3. Declaraarea neconstituționalității mandatului de judecător constituțional al judecătorului Puica Viorica atribuit la data de 24 noiembrie 2023 de către Consiliul Superior al Magistraturii, într-o componență lipsită de legitimitate constituțională și a procedurii de selectare și numire.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
 (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.
 (2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

- (1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.
 (2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 121¹ Rolul

Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței autorității judecătorești.

Articolul 122 Componența

- (1) Consiliul Superior al Magistraturii este format din 12 membri: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești, și șase persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.
 (2) Procedura și condițiile de alegere, numire și încetare a mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt stabilite de lege. Membrii Consiliului Superior al Magistraturii pot fi revocați, în condițiile legii.
 (3) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii care nu fac parte din rândul judecătorilor sunt selectați prin concurs, în baza unei proceduri transparente, în bază de merit, și sunt numiți de Parlament cu votul a trei cincimi din deputații aleși.

(4) Dacă numirea candidaților care nu fac parte din rândul judecătorilor la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii în condițiile alineatului (3) a eșuat, procedura și condițiile de numire a acestora sunt stabilite de lege.

(5) Membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt aleși sau numiți pentru un mandat de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate.

Articolul 123

Atribuțiile

(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile în mod direct sau prin intermediul organelor sale specializate.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 136

Structura

(1) Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani.

(2) Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.

(3) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia.

Articolul 137

Independența

Judecătorii Curții Constituționale sînt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.

Articolul 138

Condițiile pentru numire

Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă o pregătire juridică superioară, o înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățămîntul juridic sau în activitatea științifică.

Articolul 139

Incompatibilități

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice și științifice.

2. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Legea cu privire la Curtea Constituțională

Articolul 1. Curtea Constituțională – autoritate de jurisdicție constituțională

- (1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.
- (2) Curtea Constituțională este independentă și se supune numai Constituției.
- (3) Curtea Constituțională:
- garantează supremația Constituției;
 - asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească;
 - garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 2. Legislația privind Curtea Constituțională

Curtea Constituțională se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezenta lege, de Codul Jurisdicției Constituționale.

Articolul 3. Principiile de activitate

Curtea Constituțională activează în baza principiilor:

- independenței;
- colegialității;
- legalității;
- publicității.

Articolul 4. Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

- exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- interpretează Constituția;
- se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
- confirmă rezultatele referendumurilor republicane;
- confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova, validează mandatele deputaților și al Președintelui Republicii Moldova;
- constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor juridice;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.

(3) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională poate solicita Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în protocoalele la aceasta.

Articolul 5. Durata mandatului

- Durata mandatului Curții Constituționale nu este limitată.
- Judecătorul Curții Constituționale poate deține această funcție pe durata a două mandate.

Articolul 6. Structura

- Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani.
- Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.
- Pe lângă Curtea Constituțională se formează Secretariatul, care are sarcina de asigurare a activității Curții.
- Pe lângă Curtea Constituțională poate funcționa un Consiliu științific consultativ.

Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

Articolul 3. Componența

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant prevăzut la art.3¹ alin.(1¹) lit.c), care nu activează în cadrul puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic. Cel puțin 4 dintre aceștia trebuie să aibă experiență în domeniul dreptului.

(3) Șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, care nu fac parte din rândul judecătorilor, sunt selectați în mod deschis și transparent de către Comisia juridică, numiri și imunități, în baza unui concurs public, și sunt numiți prin hotărârea Parlamentului cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși. Modul de organizare a concursului se stabilește de Parlament. Concursul se organizează până la expirarea mandatului membrilor numiți anterior și constă din examinarea dosarelor și audierea candidaților în ședință publică. Comisia juridică, numiri și imunități întocmește avize argumentate pentru fiecare candidat selectat și propune Parlamentului numirea acestora.

(3¹) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii prevăzuți la alin.(3) sunt supuși evaluării integrității de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, constituită în baza legii. Decizia comisiei se include în dosarul candidatului. Candidatul care nu a promovat evaluarea nu poate fi inclus în buletinul de vot.

(3²) Dacă procedura de numire de către Parlament a membrilor prevăzuți la alin.(3) a eșuat, chestiunea respectivă se include, după consultarea fracțiunilor parlamentare, în ordinea de zi a ședinței Parlamentului din cadrul aceleiași sesiuni, după 15 zile lucrătoare, membrii respectivi urmând a fi numiți cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși.

(3³) Dacă din două încercări nu reușește să numească toți membrii Consiliului Superior al Magistraturii menționați la alin.(3), Parlamentul poate numi membrii Consiliului Superior al Magistraturii în locurile vacante cu simpla majoritate, cu condiția ca aceștia să obțină avizul pozitiv al comisiei de experți independenți. Regulamentul privind organizarea și funcționarea comisiei respective se aprobă de Parlament. Comisia de experți independenți este formată din:

- a) Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- b) un avocat desemnat de către Consiliul Uniunii Avocaților;
- c) un judecător desemnat de Plenul Curții Supreme de Justiție;
- d) un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor;
- e) un membru desemnat de Președintele Republicii Moldova.

(3⁴) În urma unui interviu public, comisia menționată la alin.(3³) emite un aviz cu privire la fiecare candidat rămas în concurs. Comisia emite un aviz pozitiv doar dacă se convinge că, în calitate de membru, candidatul va contribui eficient la realizarea mandatului Consiliului Superior al Magistraturii și nu va pune în pericol independența acestuia sau a sistemului judecătoresc.

(4) Șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor sunt aleși prin vot secret de către Adunarea Generală a Judecătorilor, după cum urmează: patru – din cadrul judecătorilor, unul – din cadrul curților de apel și unul – din cadrul Curții Supreme de Justiție. Se consideră aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii candidații judecători care au acumulat cel mai mare număr de voturi. Ceilalți candidați se consideră membri supleanți, care suplinesc funcțiile vacante de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor corespunzător nivelului instanțelor judecătorești pentru care au fost aleși, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținute. În cazul parității de voturi între candidații la funcțiile vacante de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor corespunzător nivelului instanțelor judecătorești, precum și în cazul supleanților, paritatea se soluționează prin tragerea la sorți, conform modalității aprobate de Adunarea Generală a Judecătorilor.

(5) Consiliul Superior al Magistraturii anunță data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor, la care urmează să fie aleși membrii acestuia, cu cel puțin două luni până la data ședinței. Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii depun dosarele de participare în adresa Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 30 de zile până la data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor. Lista candidaților și dosarele de participare depuse se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în următoarea zi lucrătoare după expirarea termenului-limită pentru depunerea dosarelor.

(6) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor au dreptul să desfășoare campanie de promovare (electorală). Președinții instanțelor de judecată facilitează întâlnirile candidaților cu judecătorii.

(7) Pentru asigurarea activității Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor sunt detașați pe durata exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. După obținerea calității de membru, funcțiile administrative deținute anterior de către membrii judecători ai Consiliului Superior al Magistraturii devin vacante de drept.

(8) Pe durata exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, membrii numiți conform alin.(3) nu pot desfășura activități de reprezentare în judecătorii, la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție.

Articolul 4. Competența Consiliului Superior al Magistraturii

(1) Într-o exercitare a funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe referitoare la cariera judecătorilor:

a) face propuneri Președintelui Republicii Moldova de numire în funcție a judecătorilor sau de promovare a acestora la o instanță superioară;

a¹) transferă judecătorii la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, eliberează din funcție judecătorii, numește și eliberează din funcție președinții sau vicepreședinții de instanță;

b) primește jurământul judecătorilor;

c) aprobă regulamentele privind criteriile și procedura de selectare a candidaților la funcția de judecător, de promovare în funcția de judecător la o instanță superioară, de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței și de transferare a judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară;

d) aprobă regulamentul de desfășurare a concursului pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței și asigură organizarea și desfășurarea concursului;

e) dispune interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al judecătoriei, al Curții de Apel sau al Curții Supreme de Justiție, în cazul vacanței funcției sau suspendării din funcție a acestora, pînă la completarea funcției vacante în modul stabilit de lege sau anularea suspendării;

f) aplică măsuri de încurajare în privința judecătorilor;

g) numește membrii colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și ai colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, conform competenței sale.

(2) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul instruirii inițiale și continue a judecătorilor și a personalului secretariatului instanțelor judecătorești:

a) desemnează judecătorii în cadrul Consiliului Institutului Național al Justiției;

b) aprobă strategia privind formarea inițială și continuă a judecătorilor, prezintă opinia asupra planului de acțiuni pentru implementarea acesteia;

c) examinează și prezintă opinia asupra regulamentului de organizare a concursului de admitere în Institutul Național al Justiției, asupra programelor didactice și a planurilor de învățămînt pentru cursurile de formare inițială și continuă în cadrul Institutului, asupra regulamentului de organizare a concursului pentru suplinirea posturilor didactice, precum și asupra componenței comisiilor pentru examenele de admitere și de absolvire a Institutului Național al Justiției;

c²) delegă judecătorii pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu;

d) prezintă, anual, pînă la 31 martie, Institutului Național al Justiției propunerile privind numărul de locuri ce vor fi scoase la concursul de admitere pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător în anul următor;

e) examinează contestațiile la hotărârile colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și ale colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor.

(3) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul respectării disciplinei și eticii judecătorilor:

a) adoptă hotărâri privind petițiile cetățenilor în problemele ce țin de etica judecătorilor;

b) examinează contestațiile hotărîrilor emise de colegiul disciplinar;

c) în baza hotărîrii colegiului disciplinar, decide eliberarea din funcția de judecător;

c¹) în baza hotărîrii colegiului disciplinar, decide privind eliberarea din funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței de judecată.

[Lit.d) abrogată prin Legea nr. 107 din 28.05.2015, în vigoare 26.06.2015]

[Lit.e),f) abrogate prin Legea nr. 134 din 17.06.2016, în vigoare 01.08.2016]

[Lit.g) abrogată prin Legea nr. 137 din 27.09.2018, în vigoare 19.10.2018]

(4) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul administrării instanțelor judecătorești:

a) audiază informația Ministerului Justiției referitoare la activitatea privind asigurarea organizatorică, materială și financiară a instanțelor judecătorești;

b) aprobă Regulamentul privind modul de repartizare aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, care asigură transparența, obiectivitatea și imparțialitatea acestui proces;

c) examinează, confirmă și propune, în modul stabilit de legislația în vigoare, proiectul bugetelor instanțelor judecătorești;

d) prezintă anual, dar nu mai tîrziu de 1 aprilie, Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova un raport asupra modului de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești în anul precedent;

d¹) colaborează cu societatea civilă și mass-media pentru informarea publicului despre activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești;

e) aprobă structura aparatului Consiliului Superior al Magistraturii, numește, promovează, transferă și eliberează din funcție angajații aparatului, aplică față de aceștia măsuri de încurajare și sancțiuni disciplinare;

f) acordă concediile de odihnă anuale președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești.

(5) În scopul realizării funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii poate avea și alte competențe în condițiile legii.

(5¹) În calitate de organ de autoadministrare judecătorească și de garant al independenței autorității judecătorești, Consiliul Superior al Magistraturii poate sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor normative care vizează sistemul judecătorec.

(6) În vederea realizării corespunzătoare a funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii aprobă acte normative întru executarea prevederilor legislației din domeniul organizării și funcționării sistemului judecătorec.

(7) Consiliul Superior al Magistraturii întocmește și păstrează dosarele personale ale judecătorilor din instanțele judecătorești.

Articolul 15. Ședințele

(1) Consiliul Superior al Magistraturii ca organ colegial își exercită atribuțiile în plen.

(2) Ședința Consiliului Superior al Magistraturii este deliberativă dacă la ea participă cel puțin două treimi din membrii care sunt în exercițiul funcției și nu se află în situațiile menționate la art.18 alin.(1).

[Alin.(3) art.15 exclus prin Legea nr. 153 din 05.07.2012, în vigoare 31.08.2012]

(4) La ședințele Consiliului Superior al Magistraturii se citează în mod obligatoriu persoanele a căror problemă se examinează, cu excepția cazurilor când se examinează:

- a) propunerile prevăzute la art.23;
- b) suspendarea din funcție a judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale;
- c) aplicarea măsurilor speciale de investigații în cauza penală în care figurează judecătorii în funcție.

[Art.15 alin.(2) modificat, alin.(4) în redacție nouă conform Legii nr.246 din 29.07.2022, în vigoare 26.08.2022]

Articolul 18. Recuzarea și autorecuzarea

(1) Membrul Consiliului Superior al Magistraturii nu poate participa la examinarea problemei și urmează să fie recuzat dacă există împrejurări care exclud participarea lui la examinare sau împrejurări ce ar trezi îndoieli privind obiectivitatea lui. În cazul în care există astfel de împrejurări, membrul Consiliului este obligat să declare autorecuzarea.

(2) Pentru aceleași motive, recuzarea poate fi făcută de persoana a cărei problemă se examinează, precum și de persoana care a prezentat materialele spre examinare.

(3) Recuzarea trebuie să fie motivată prin cerere scrisă sau verbală.

(4) Membrul recuzat al Consiliului Superior al Magistraturii nu participă la votarea cererii de recuzare.

(5) Dacă, în urma admiterii cererii de recuzare a mai multor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ședința nu este deliberativă, aceștia sînt substituiți de membrii supleanți.

[Art.18 alin.(5) modificat prin Legea nr.246 din 29.07.2022, în vigoare 26.08.2022]

[Art.18 completat prin Legea nr.137 din 27.09.2018, în vigoare 19.10.2018]

Articolul 24. Adoptarea de hotărâri

(1) Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, cu excepția cazului prevăzut la art.19 alin.(4).

(2) Hotărârea motivată se redactează în cel mult 30 de zile și se semnează de președintele ședinței. În hotărâre se menționează numărul de voturi exprimate în favoarea și împotriva hotărârii.

(3) În cazul în care un membru al Consiliului Superior al Magistraturii face opinie separată, aceasta este anunțată imediat, se motivează și se publică odată cu hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii.

(4) În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile prevăzute la art.22 alin.(4), membrul Consiliului Superior al Magistraturii care a înaintat sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare nu participă la examinarea chestiunii.

IV. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

1. Pe 24 noiembrie 2023, Consiliul Superior al Magistraturii (în continuare, CSM) într-o componență de 5 membri prezenți, (dintre care 4 membri non-judecători și un judecător) a inițiat procedura de selectare a unui judecător în componența Curții Constituționale (în continuare, CC).
2. Procedura de concurs a fost inițiată în baza unui regulament privind modul de exercitare a competenței constituționale de constituire a Curții Constituționale, adoptat de către CSM în cadrul unei proceduri administrative. Regulamentul conține *inter alia* reglementări primare privind criteriile de selectare a judecătorului constituțional și modul de exercitare a competențelor constituționale.
3. În aceeași zi de 24 noiembrie 2023, în care a fost inițiată procedura de selectare a unui judecător constituțional, CSM într-o componență de 5 membri prezenți și un membru participant on-line, a selectat și a numit din doi candidați înscriși în concurs, un judecător la Curtea Constituțională. Titularul mandatului de judecător constituțional atribuit de CSM, s-a dovedit a fi judecătorul Puica Viorica.
4. Dna Puica Viorica este un judecător de primă instanță care la propunerea Guvernului a acceptat să înlocuiască judecătorii Curții Supreme de Justiție (în continuare, CSJ), demisionați în rezultatul reformei politice de „curățire a justiției”. promovată de grupul

politic aflat la guvernare. Judecătorul Puica Viorica este membră a grupului de „judecători zilieri ai CSJ”. De asemenea, judecătorul Puica Viorica se consideră a fi o persoană afiliată politică, pentru care actuala Guvernare a dus lupte politice de promovare în calitate de judecător la CSJ și tot dnei cu susținerea Guvernului, i-a fost încredințată conducerea Adunării Generale a Judecătorilor (AGJ) în procedura căreia au fost numiți în funcție actualii membri ai CSM, selectați de o comisie specială constituită de puterea politică.

5. Procedura de investire în funcție a actualilor membri judecători în componența CSM, sub presiunea puterii politice, a fost condusă de către dna Puica Viorica, ea fiind și persoana care și-a arogat în lipsă de procedură, atribuirea calității de membru CSM, în locul AGJ, pentru actualii membri (judecători) ai CSM aleși în cadrul AGJ din 28/04/2023. Procedura în care au fost investiți în funcție actualii membri CSM, de către AGJ condusă de V. Puica, a fost una dubioasă, atât sub aspecte de procedură cât și standarde în domeniul justiției.
6. Abuzul de drept, imputat judecătorului V. Puica în cadrul procedurii de „alegere” a membrilor CSM din „lista scurtă” impusă de puterea politică corpului judecătoresc, se referă la omiterea procedurii de aprobare și atribuire a mandatelor de membru CSM, de către AGJ (detestată cu titlu de obiectiv politic de către formațiunea politică aflată la guvernare), în temeiul proceselor-verbale de numărare a voturilor.
7. Deci, potrivit testului unui observator, „dezinteresat și informat” Viorica Puica pare a fi un actor afiliat politic care a beneficiat de favoruri în perioada de Guvernare a formațiunii politice care deține controlul puterii executive și legislative și în raport cu care actuala forță politică a manifestat susținere deschisă, angajându-se în lupte politice în favoarea acesteia. Viorica Puica a fost observată angajată în proceduri contrare principiilor legalității și standardelor democratice, în avantajul partidului de guvernare și politicilor promovate de acesta.
8. În acest sens, suspiciunile care planează în fraudă aparențelor de independență și imparțialitate a judecătorului Viorica Puica, în cumul cu deficiențele de constituționalitate a procedurii de numire în funcție de judecător constituțional de către o entitate politizată, lipsită de legitimitate constituțională, impun Înaltei Curți, aplicarea unei prudențe sporite în analiza acuzațiilor de abuz de drept în fraudă Constituției, imputate participanților la procedura constituțională de constituire a Curții Constituționale, precum și analiza acuzațiilor de neconstituționalitate în cumul cu situația de fapt (conjunctura politică), în care abuzul de drept în fraudă Constituției s-a realizat *mutatis mutandis* HCC nr. 10 din 19/06/2023, §109.
9. În particular, se solicită analiza acuzațiilor de neconstituționalitate a procedurii de constituire a CC prin prisma restrângerii standardelor democratice de guvernare pe parcursul a 21 de luni în favoarea „guvernării prin comisii” și nu instituții democratice, a libertății de exprimare, drepturilor politice de a fi ales, libertatea asocierii și alte restricții de standarde democratice, justificate de respingerea unui pretins „atac hibrid” la securitatea statului, „conjunctură politică” care ar justifica interesul politic sporit pentru controlul CC

în scopul menținerii politicilor antidemocratice și implicit anticonstituționale, promovate de actuala guvernare care controlează Legislativul prin majoritatea parlamentară.

10. Atribuirea mandatului de judecător constituțional, s-a realizat în cadrul unei proceduri anticonstituționale de exercitare a competențelor constituționale, influențată de Legislativ prin cei 4 membri non-judecătorești desemnați în CSM și intervenții legislative în modificarea procesului decizional în favoarea subordonării CSM unui grup de membri cu afilieri politice, pe fundalul unei lupte politice cu opoziția prin „restrângerea instituțiilor democratice” și preluarea controlului asupra justiției.
11. CSM controlat de 4 din 6 membrii desemnați direct de majoritatea politică și doi în cadrul unei proceduri de „filtrare” influențată politic, inclusiv sub aspect de control judecătoresc, a participat la constituirea CC, într-o componentă „calitativă” și „cantitativă” neconformă exigențelor constituționale de exercitare a puterii de către un subiect de rang constituțional cu mandat constituțional deplin. În acest sens, atât legitimitatea constituțională a CSM, cât și influența Legislativului, într-o conjunctură politică decisivă pentru democrația constituțională, au servit puterii politice în calitate de instrument de fraudare a sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre în scopul infiltrării în componenta CC a unui judecător ales pe criterii de interes politic.
12. În cazul atribuirii mandatului de judecător constituțional doamnei Viorica Puica, competențele CSM de a participa la constituirea CC, au fost exercitate în numele CSM de către membrii desemnați de Legislativ în fraudarea sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre, menit să excludă posibilitatea dominării uneia dintre puteri cu un potențial mai puternic, pe alta cu unul mai slab și să asigure funcționarea autonomă a fiecărei ramuri a puterii, indiferent de conjunctura politică.
13. În speță, patru membri non-judecătorești au reprezentat majoritatea decizională din cei 6 membri prezenți care au decis constituirea CC, în lipsa procedurii și legitimității constituționale a CSM în calitate de subiect de rang constituțional, definită la art. 122 alin. (1) din Caonstituție.
14. În rezultatul exercițiului defectuos de putere în fraudarea Constituției, Viorica Puica a fost introdusă în componenta CC, compromițându-se de o manieră iremediabilă caracteristicile constituționale ale statalității în sensul art. 1 alin.(3) din Constituție, democrația, garanțiile constituționale de separație a puterilor, supremația Constituției și statutul CC, în calitate de unică instituție independentă de jurisdicție constituțională, art. 5, art.6, art. 7, art. 134 din Constituție.

V. ARGUMENTELE ÎN SUSTINEREA ACUZAȚIILOR DE NECONSTITUȚIONALITATE

A. Procedura de constituire a Curții Constituționale

1. În conformitate cu prevederile art. 136 alin. (2) din Constituție, Curtea Constituțională (CC) în calitate de arbitru constituțional al procesului de exercitare a puterii de stat potrivit principiului separației și colaborării puterilor în stat este constituită cu participarea puterii Legislative, Executive și Judiciare, pe principii de egalitate. Deci, un exercițiu defectuos al puterii de stat în sensul „*influențării*” principiilor de constituire a CC, va conduce la violarea prevederilor art. 1 alin. (3), art. 6, art. 7, art. 134 alin. (2) și art. 136 alin. (2) din Constituție.
2. Autoritatea de jurisdicție constituțională la constituirea căreia, una din cele trei puteri, are mai multe prerogative, decât prerogativele atribuite de Constituție, potrivit testului unui observator „*dezinteresat*” nu asigură certitudinea eficienței garanțiilor stipulate la art. 134 alin. (2) din Constituție, precum și standardul democratic al exercitării puterii de stat în sensul art. 1 alin.(3) din Constituție, arbitrat de o autoritate independentă de jurisdicție constituțională, art. 134 alin. (2) din Constituție, în care societatea este îndreptățită de a avea deplină încredere, *mutatis mutandis* ICC nr.10a/2013 din 22/04/13 §63-67.
3. Constituționalitatea procedurii de constituire a CC, ține în esență de asigurarea caracteristicilor constituționale a CC în sensul definit de Constituție, în special independența Înaltei Curți și abilitatea de a garanta supremația Constituției, asigurarea realizării principiului separării puterilor în stat, art. 134 alin. (2), alin.(3) din Constituție
4. Deci, o CC, constituită prin „*uzurparea*” competențelor constituționale sau influențarea procedurii constituționale de numire a judecătorilor constituționali, fie direct sau prin intermediul unor tehnici legislative defectuoase, nu pare a fi independentă și nici capabilă de a garanta *in abstracto* supremația Constituției în cadrul procedurilor de jurisdicție constituțională.
5. Competența CSM de a numi judecători constituționali, nu este reglementată de Legea cu privire la CSM, motiv din care apare și întrebarea dacă în lipsa unei reglementări *infra* constituționale a competenței constituționale în materie de constituire a CC, procedura de exercitare a atribuțiilor CSM reglementată de Legea cu privire la CSM se aplică și în privința competențelor speciale reglementate de Constituție sau nu?
6. A avut oare în vedere Legislatorul, că procedura de exercitare a atribuțiilor CSM reglementate de Legea cu privire la CSM, ar putea fi aplicate și în privința exercitării altor competențe decât cele indicate expres în legea specială cu privire la CSM ?
7. Un alt subiect, de o importanță constituțională, se referă la natura juridică a procedurii de exercitare de către CSM a unor competențe speciale, reglementate exclusiv de Constituție. Este aceasta o procedura administrativă sau una constituțională? Cine este competent de a exercita controlul de conformitate a procedurii de constituire a Curții Constituționale ?
8. Dacă pornim de la esența acuzațiilor de neconstituționalitate a procedurii de selectare și numire a unui judecător constituțional – în speță Viorica Puica, de principiul o procedură de exercitare a competențelor constituționale de către CSM, care acționează în calitate de subiect de rang constituțional – puterea judecătorească, într-un raport de egalitate cu alți actori de rang constituțional investiți cu atribuții de exercitare a puterii de stat, nu poate fi de competența instanțelor judecătorești. Or, nici una dintre puteri, nu este abilitată de a-și judeca acuzațiile de neconstituționalitate cu care s-ar putea confrunta în cadrul unei proceduri de exercitare a competențelor constituționale.

9. Mai mult decât atât, în speță se contestă legitimitatea constituțională a CSM în calitate de subiect de rang constituțional, deci corespunderea CSM exigențelor constituționale definite la art. 122 alin.(1) din Constituție, necesare pentru a întruni calitatea de subiect de rang constituțional, investit de Constituție cu competențe „speciale” de a participa pe principii de egalitate cu celelalte puteri, la constituirea CC.
10. CSM acționând într-o procedura constituțională de constituire a CC în numele puterii judecătorești, *ipso jure* nu poate constitui subiectul unui control de legalitate, exercitat de puterea judecătorească opozabil procedurii constituționale de constituire a CC, fără a încălea prevederile art. 1 alin. (3), art. 6, art. 7 din Constituție și desființa statutul constituțional al Curții Constituționale, în sensul definit la art. 134 din Constituție.
11. Potrivit prevederilor art. 134 din Constituție, CC garantează supremația Constituției și asigură principiul separării puterilor, de o manieră independentă, de orice altă autoritate publică, puterea judecătorească nefiind o excepție în acest sens.
12. Mai mult decât atât, în jurisprudența sa, CC a statuat că procedura de numire a unui judecător constituțional, precum și cea de revocare a mandatului cu impact direct în privința statutului constituțional al Curții, definit la art. 134 din Constituție, ține de competența exclusivă a Curții Constituționale (*mutatis mutandis* HCC nr. 13 din 27/04/2021).
13. Controlul de legalitate susceptibil de a fi realizat sub aspectul respectării drepturilor persoanei în cadrul procedurilor de selectare a judecătorului constituțional, prin prisma Codului administrativ, nu este opozabil procedurii constituționale la care participă subiecți de rang constituțional, investiți cu competențe constituționale speciale de constituire a CC în calitate de unică jurisdicție constituțională, aplicabilă între exponenții puterii de stat. Or, Constituția, nu recunoaște calitatea de subiect, persoanele fizice, în cadrul raportului juridic de natură constituțională privind constituirea CC sau exercitarea puterii de stat.
14. Controlul de constituționalitate a proceselor de exercitare a competențelor constituționale de către subiecții de rang constituțional, se exercită cu referire la alți subiecți și conform altor principii și standarde, decât cele de apărare a drepturilor și intereselor individuale. Exercitarea puterii de stat, în limitele stabilite de Constituție este prerogativa subiecților de rang constituțional investiți cu competențe de exercitare a puterii de stat și în acest sens subiecții de drept privat, nu pot „concura” cu actorii constituționali, participanți la procesul constituțional de exercitare a puterii de stat.
15. Prin urmare, procedura de constituire a CC, pare a fi un proces constituțional de exercitare a puterii de stat pe dimensiuni constituționale delimitate și echilibrate potrivit unor criterii constituționale de definire a calității de subiect constituțional, principii de separare și colaborare a puterilor în stat, în scopul garantării statutului constituțional al CC. Finalitatea mecanismului constituțional de constituire a CC este determinant atribuirii rolului CC de unic arbitru de jurisdicție constituțională a procesului de exercitare a puterii de stat și implicit garantarea democrației *mutatis mutandis* HCC nr.20 din 9 iulie 2020, §30.
16. Lezarea drepturilor și intereselor persoanei, rezultate din exerciții defectuoase de putere, pot fi opuse doar autorului încălcării, nu și procedurii constituționale, determinată de scopuri și obiective constituționale al exercițiului puterii de stat cu efecte între subiecții constituționali.

17. Aplicând raționamentele expuse *supra* obiectului sesizării, susținem că interesul individual al judecătorului Puica Viorica de a exercita mandatul de judecător constituțional, în cadrul procedurii de constituire a CC supusă controlului de constituționalitate, nu poate fi rezolvat din contul statutului constituțional al CC, echilibrului constituțional de exercitare a puterii de stat, al democrației și încrederii societății în autorități și instituții democratice. Orice disfuncționalitate a mecanismului constituțional de exercitare a puterii de stat conform principiului separării puterilor, principiul care constituie *inter alia* fundamentul democrației, precum și compromiterea statutului constituțional al CC de autoritate independentă de jurisdicție constituțională și garant al supremației Constituției și democrației în general, urmează a fi remediată imediat, în caz de necesitate, chiar și din contul altor valori constituționale, conform principiului proporționalității, justificat de interesul general.
18. În acest sens, drepturile individuale ale judecătorului Puica Viorica, nu pot concura cu democrația, supremația Constituției și echilibrului constituțional al procesului de exercitare a puterii de stat.

B. Statutul CSM reglementat de Legea nr. 947.

19. Potrivit prevederilor art. 1 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 947 (în continuare, *Legea 947*), CSM este definit ca fiind un organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, și este garantul independenței autorității judecătorești.
20. Legea 947, reglementează modul de organizare și de funcționare a CSM, art. 2 din Lege.
21. Analizând obiectul de reglementare al Legii cu privire la CSM, se impune concluzia că Legea 947 reglementează competențele administrative ale CSM și modul de exercitare a competențelor legale. Deci, activitatea administrativă a CSM în calitate de organ de autoadministrare judecătorească este reglementată de Legea 947 - lege specială cu completările de rigoare reglementate de Codul administrativ.
22. Legea 947 reglementează raporturile pe *verticală* în care este angajat CSM în calitate de autoritate publică cu competențe speciale în domeniul administrării sistemului judecătoresc.
23. Competențele constituționale ale CSM, în calitate de reprezentant al puterii judecătorești - subiect de drept constituțional, sunt reglementate exclusiv de Constituție și nu se regăsesc reglementate în Legea 947. Deci, Legea 947 nu precizează competențele constituționale ale CSM și nu reglementează procedura de exercitare a acestora. Raporturile CSM de natură constituțională pe *orizontală* sunt în afara obiectului de reglementare a Legii 947.
24. Spre deosebire de raporturile administrative, raporturile juridice de natură constituțională, în care CSM este angajat în calitate de exponent al puterii judecătorești, se realizează exclusiv pe poziții de egalitate între subiecții de rang constituțional și separarea clară a atribuțiilor, fiecărei puteri revenindu-i sarcina de a-și exercita separat atribuțiile în limitele rigorilor impuse de Constituție (HCC 5/2011, HCC 24/2013 §38).
25. În acest sens, potrivit exigențelor constituționale de colaborare între puteri, inclusiv în procesul de constituire a CC, sistemul constituțional de garanții, restricții și echilibre, definit la art. 6 din Constituție, admite riscul că „o componentă a puterii de stat care are un

potențial mai puternic de influență poate oricând să-și subordoneze o altă putere, *mutatis mutandis* (HCC 24/2013 §39), CC fiind garantul separației puterilor. art. 134 alin. (3) din Constituție, HCC 33/2013.

26. Deci, raporturile juridice de natură constituțională la care participă CSM în calitate de putere judecătorească, cu alți subiecți de drept constituțional, sunt raporturi juridice de natură constituțională pe orizontală, diferite de raporturile administrative pe verticală, reglementate de Legea 947.

C. Impactul procedurii de constituire a CC în raport cu principiile valorile constituționale.

27. Respectarea principiului separației puterilor, în sensul definit de CC în jurisprudența sa este o condiție *sine qua non* de constituționalitate a raportului constituțional de exercitare a competențelor constituționale de către cele trei puteri, art. 6 din Constituție. Or, Constituția nu admite o altă modalitate de exercitare a puterii de stat, decât cea definită de mecanismul constituțional de exercitare a puterii, în care prezența sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre este obligatorie și vitală menținerii democrației, art. 5 din Constituție.
28. Separația puterilor în stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească presupune instituirea unui sistem de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării unei dintre ele, ar asigura funcționalitatea autonomă a fiecărei ramuri a puterii, precum și colaborarea lor, HCC 5/2011.
29. În accepțiunea CC, esența fundamentală a principiului separației și colaborării puterilor în stat se rezumă la organizarea și funcționarea eficientă a instituțiilor statului *de drept*, pentru excluderea oricăror imixțiuni reciproce, HCC 24/2013, §37.
30. În HCC nr. 9/2022, Înalta Curte cu referire la precizarea caracteristicile constituționale a puterii judecătorești a statuat că "*dispozițiile constituționale privind separația puterilor în stat (articolul 6), privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorilor instanțelor judecătorești (articolul 116 alin.(1)), privind stabilirea prin lege organică a organizării instanțelor judecătorești, a competenței acestora și a procedurii de judecată (articolul 115 alin.(4)) definesc statutul juridic al judecătorului în Republica Moldova și subliniază calitatea justiției de ramură independentă și imparțială a puterii de stat. Pentru a-și putea realiza competențele, puterea judecătorească trebuie să fie independentă față de puterile legislativă și executivă, fapt care implică libertate față de orice influență care poate fi exercitată de acestea din urmă*".
31. Exercițarea de către CSM a competenței constituționale de constituire a CC este un mecanism constituțional de exercitare a puterii care *ipso jure* trebuie să fie conform standardului constituțional în sensul definit la art. 6 din Constituție. În acest sens CC, în calitate de garant al supremației Constituției și asigurării realizării principiului separării puterilor, îi revine *prin definiție* competența exclusivă de exercitare a controlului de constituționalitate a procedurii de constituire a CC, art. 134 alin. (1), alin. (3) din Constituție.
32. Încălcarea principiului separării puterilor în procesul de constituire a CC, desființează statutul CC, definit la art. 134 din Constituție, atât în calitatea sa de autoritate independentă de jurisdicție constituțională, cât și garant al supremației Constituției și asigurării realizării principiului separării puterilor, implicit a democrației.

33. În jurisprudența sa constantă Curtea menționează *inter alia* că, în afară de sarcina protecției drepturilor fundamentale garantate de Constituție, ca trebuie să se asigure **că autoritățile publice din diferite ramuri ale puterii statului rămân în limitele prescrise de Constituție** și că este nevoită să rezolve, uneori, conflictele care apar între acestea. Sarcina Curții este, în acest sens, una deosebită pentru **menținerea regimului democratic**. Comisia de la Veneția reamintește despre importanța curților constituționale în **implementarea practică a democrației**, a preeminenței dreptului și a protecției drepturilor omului. Prin interpretarea textului constituțional, curțile constituționale previn arbitrariul autorităților, oferind cea mai bună interpretare posibilă a Constituției (*a se vedea, în acest sens, Opinia privind situația constituțională din Ucraina, Veneția, 17-18 decembrie 2010, CDL-AD(2010)044, § 52*) [HCC nr.9 din 26 martie 2020, § 34]).
34. Cu referire la asigurarea propriei independențe împotriva actelor arbitrare de intervenție în componența CC, în, „cauza judecătorului Lupășcu Boris”. Înalta Curte a reținut că „în Hotărârea nr.27 din 31 octombrie 2019, la § 71. Curtea Constituțională a precizat că ea reprezintă un pilon al democrației și al preeminenței dreptului și contribuie la buna funcționare a autorităților publice în cadrul raporturilor constituționale de separație, echilibru, colaborare și control al puterilor statului. Pentru a asigura supremația Constituției și separația puterilor este **imperios pentru Curtea Constituțională să-și exercite funcția în mod independent** față de orice altă autoritate publică.
35. În materie de competență exclusivă a Înaltei Curți, de a exercitare controlului de constituționalitate în privința procedurilor de exercitare a competențelor constituționale prin acte administrative, la (§28 din HCC nr.13 din 27/04/21), **Curtea Constituțională este singura autoritate competentă să se pronunțe în mod definitiv cu privire la un aspect care ține de Constituție și care vizează direct funcționarea Curții Constituționale și raporturile ei cu autoritățile statului, fiind exceptată de la orice cenzură din partea unei autorități publice care aplică și interpretează norme inferioare Constituției** (IICC nr.20 din 9 iulie 2020, §30).
36. Raportând la caz jurisprudența de principiu a Înaltei Curți în materie de exercitare a controlului de constituționalitate a procedurilor de constituire a CC, rezultă cu o suficientă claritate, că aspectele de independență și funcționalitate a CC, țin de competența exclusivă a Curții.
37. Mai mult decât atât, la §33 **Idem**, Curtea a precizat că orice ingerință în articolele substanțiale menționate privind statutul Curții Constituționale și independența judecătorilor ei trebuie să respecte exigențele *principiului preeminenței dreptului*. Mai mult, deși Curtea Constituțională nu face parte din puterea judecătorească, ea contribuie totuși, prin activitatea sa, la respectarea principiului separării și colaborării puterilor în stat. garantând **echilibrul corect** între acestea.
38. În accepțiunea Înaltei Curți, (§34) potrivit articolului 5 alin.(1) din Constituție, democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este **incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul**. Având în vedere obiectul sesizărilor și argumentele formulate în susținerea acestora, Curtea a precizat că în lipsa unei **autorități libere și independente**, abilitată cu competența controlului și ponderării exercițiilor de putere ale autorităților publice, **nu poate fi imaginată o societate cu adevărat democratică**. Curtea a punctat că doar într-un asemenea cadru este împiedicată transformarea democrației într-o **dictatură a majorității**.

39. Cu referire la caz, reținând conjunctura politică în care este guvernată țara de „majoritatea politică deținătoare de putere”, prin suspendarea instituțiilor democratice pe parcursul a 21 de luni consecutive în legătură cu o presupusă angajare în „război hibrid”, colapsul sistemului judiciar, intervenția arbitrară a Legislativului în componența Curții Constituționale, creează premise de „transformarea democrației într-o dictatură” și „neutralizează” mecanismul constituțional de garantarea supremației Constituției și realizarea practică a principiului separării puterilor în stat, în sensul conșințit la art. 134 alin. (2), alin. (3) din Constituție
40. Pentru ca o democrație să reușească în realizarea idealului său, este necesar, în vederea supraviețuirii ei și garantării principiilor ei de guvernare, ca exercițiul de putere al autorităților publice să poată să facă obiectul examinării unei *autorități independente* și imparțiale. Așadar, în cauza invalidării mandatului judecătorului constituțional Lupășcu (§35 Idem), Curtea statuează că „a dedus o garanție implicită a independenței Curții Constituționale și a judecătorilor ei din prevederile articolului 5 alin.(1) din Constituție”.
41. Deci, potrivit principiilor de abordare de către Înalta Curte a procedurilor de constituire a CC, rezultă cu o suficientă claritate și certitudine că:

✓ Procedura de constituire a CC este o procedură constituțională;

✓ Procedura de constituire a CC este un proces constituțional de exercitare a puterii de stat, conform principiului separării și colaborării puterilor;

✓ Procedura de constituire a CC este un mecanism constituțional de garantare a supremației Constituției și realizarea principiului separării puterilor;

✓ Curtea Constituțională este singura autoritate competentă să se pronunțe în mod definitiv cu privire la un aspect care ține de Constituție și care vizează direct funcționarea Curții Constituționale și raporturile ei cu autoritățile statului, fiind exceptată de la orice cenzură din partea unei autorități publice care aplică și interpretează norme inferioare Constituției;

✓ Orice ingerință în articolele substanțiale privind statutul Curții Constituționale și independența judecătorilor ei trebuie să respecte exigențele principiului preeminenței dreptului;

✓ Independența CC este o condiție *sine qua non* a asigurării unei democrații veritabile și împiedicării transformării democrației într-o dictatură a majorității;

✓ În lipsa unei **autorități libere și independente**, abilitată cu competența controlului și ponderării exercițiilor de putere ale autorităților publice, **nu poate fi imaginată o societate cu adevărat democratică.**

D. Legitimitatea constituțională a CSM

42. Potrivit obiectului sesizării, controlul de constituționalitate al procedurii de exercitare de către CSM a competenței constituționale privind constituirea pe poziții de egalitate cu puterea legislativă și executivă a CC, constituie *ipso facto*, atât un control de constituționalitate a conformității componenței CC exigențelor statutare definite la art. 134 din Constituție, cât și o evaluare a respectării standardelor democratice de către actorii de rang constituțional.
43. În acest sens, pledând în cadrul prezentei proceduri, atât pentru respectarea statului de drept, supremației Constituției, standarde democratice, cât și arbitrarea procesului de exercitare a puterii de stat de către o autoritate de jurisdicție constituțională cu adevărat independentă și dedicată respectului Constituției și nu promovarea de interese politice în fraudă Constituției, solicităm *inter alia*, analiza următoarele probleme de constituționalitate:
- ⇒ A întrunit CSM calitatea de subiect constituțional în sensul art. 122 alin. (1) din Constituție, necesară exercitării competenței de a participa la constituirea CC. (art. 136 alin. (2) din Constituție), sub aspectul exigențelor de componență „calitativă” reprezentativitate a corpului judecătoresc și cantitativă. Poate un CSM „incomplet” dispune de puteri depline;
 - ⇒ A exercitat CSM competențele constituționale de constituire a CC. de o manieră „autonomă”;
 - ⇒ Procedura în care CSM și-a exercitat atribuțiile constituționale de constituire a CC a fost însoțită de un sistem constituțional de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării CSM, de către alte puteri, stoparea abuzurilor și exclude *influența* „unei componente a puterii de stat care are un potențial mai puternic de influență”, la caz puterea Legislativă;
 - ⇒ Procedura de exercitare de către CSM a competențelor administrative reglementată de Legea 947 este conformă standardelor constituționale de exercitare a competențelor constituționale în calitate de reprezentant al puterii judecătorești.
44. Potrivit prevederilor art.1, art. 2 din Legea nr. 947, legea în cauză reglementează modul de organizare și de funcționare a CSM, în calitate de organ de autoadministrare judecătorească. În acest sens, Legea definește competențele CSM în calitate de autoritate administrativă și modul de exercitare.
45. Deci, Legea 947, nu reglementează competențele CSM în calitate de subiect de drept constituțional – putere judecătorească și modul de exercitare a competențelor constituționale în raporturi de drept constituțional, motiv din care aplicarea prin analogie a procedurii de exercitare a competențelor administrative, modului de exercitare a competențelor constituționale, trebuie să fie conformă exigențelor de constituționalitate a procedurii de exercitare a puterii de stat.
46. Potrivit prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea 947, CSM adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, cu excepția cazurilor când propun numirea repetată în funcție de judecător (2/3 din membrii săi). Deci, pentru numirea unui judecător de drept comun, CSM ar avea un standard reprezentativ mai înalt decât cel pentru exercitarea competenței constituționale de constituire a CC.

47. Potrivit prevederilor art. 15 alin. (2) din Legea 947, ședințele CSM sunt deliberative, dacă la ea participă cel puțin 2/3 din membrii care sunt în exercițiul funcției.
48. Prevederile art. 15 alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Legea 947, raportate la caracteristicile constituționale ale CSM, nu asigură un sistem constituțional de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării CSM, autorizând exercitarea competențelor CSM de către un subiect care nu corespunde caracteristicilor constituționale stipulate la art. 122 alin. (1) din Constituție, sub aspectul echilibrului constituțional al colaborării cu puterea legislativă și reprezentativitatea corpului judecătoresc.
49. Potrivit prevederilor art. 122 alin. (1) din Constituție, CSM este constituit din 12 membri, șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești și 6 membri non-judecători, numiți de Parlament.
50. Potrivit exigențelor impuse la art. 6 din Constituție, Legislativul, este oprit de Constituție de a face uz de atribuțiile sale legislative în fraudă „autonomiei decizionale” a CSM și/sau de a influența în orice mod, exercitarea de către acesta a competențelor sale în domenii specifice de activitate în calitate de putere judecătorească.
51. Prin urmare, capacitatea deliberativă a CSM, în special în materie de exercitare a atribuțiilor constituționale, nu poate autoriza o pondere a reprezentanților non-judecători, din motivul că puterea judecătorească de principiu se autoguvernează, iar prezența membrilor non-judecători este justificată de limitele constituționale de colaborare, fără drept de influență sau subordonare.
52. Deci, formula legală de *evorum*, care ar autoriza ponderea membrilor non-judecători în procesul decizional, în raport cea a membrilor corpului judecătoresc, nu este conformă art. 6 și art. 122 din Constituție
53. Raportând la caz, standardul constituțional de colaborare și separare a puterilor în stat și anume necesitatea „unui sistem constituțional de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării CSM”, de membrii non-judecători desemnați de Parlament în calitate de mijloc de influență și/sau subordonarea a CSM Parlamentului, *evorumul* reglementat la art. 15 alin.(2) din Legea 947 în lipsa sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre, contravine standardului constituțional de colaborare a puterilor în sensul art. 6 din Constituție.
54. Potrivit avizului Comisiei de la Veneția, CDL-AD (2022)019, §49, „*orice evorum ar trebui să fie determinat pe baza numărului de membri ai CSM-ului, astfel cum este definit de Constituție*”.
55. În conformitate cu prevederile art. 122 alin. (1) din Constituție, aplicat în coroborare cu prevederile art. 6 din Constituție, sub aspectul definirii limitelor colaborării puterii legislative și judecătorești în procesul de constituire a CSM, autorizarea CSM de a adopta hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, în lipsa unui mecanism constituțional de „garanții, restricții și echilibre”, contravine atât echilibrului constituțional dintre puteri în sensul prevederilor art. 6 din Constituție cât și esenței art.122 alin. (1) din Constituție.
56. Deci, *evorumul* CSM în sensul definit la art. 15 alin.(2) din Legea 947 și modul de adoptare a hotărârilor cu votul deschis al membrilor prezenți, art. 24 alin. (1) din Legea 947, în lipsa unui sistem constituțional de garanții, oferă Legislativului posibilitatea de a influența

procesul decizional al CSM și/sau de a exercita în numele CSM atribuțiile de putere judecătorească, inclusiv cele constituționale.

Caracteristicile constituționale a componentei CSM

57. Potrivit prevederilor art. 122 alin. (1) din Constituție, CSM se constituie în cadrul unui proces constituțional de colaborare a puterii legislative și judiciare, autorizat de Constituție cu condiția respectării sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre.
58. În sensul art. 122 alin. (1) din Constituție, CSM în calitate de subiect constituțional trebuie să corespundă exigențelor de proporționalitate constituțională în colaborarea externă a corpului judecătoresc cu puterea Legislativă - desemnarea a câte 6 membri și exigențelor de reprezentare internă a sistemului judecătoresc pe criterii de reprezentare a „*toate nivelurile instanțelor judecătorești*”.
59. Aplicând standardul constituțional de garantare a „echilibrului constituțional” și supremației Constituției - art. 7 din Constituție, nici o prevedere legislativă care autorizează exercitarea puterii de stat în alt mod decât cel autorizat de Constituție, nu are putere juridică.
60. Deci, reglementarea instituită la art. 15 alin. (2) din Legea 947 care autorizează exercitarea competențelor constituționale ale CSM în calitate de subiect de rang constituțional, care nu corespunde caracteristicilor constituționale definite la art. 122 alin. (1) din Constituție, nu poate avea putere juridică prin efectul art. 7 din Constituție.
61. Potrivit prevederilor art. 122 alin.(1) din Constituție, aplicate în coroborare cu prevederile art. 1 alin. (3) și art. 7 din Constituție, ședințele CSM, nu pot fi deliberative, decât în cazul în care componența CSM întrunește cumulativ caracteristicile constituționale minime calitative și cantitative.
62. În acest sens, 2/3 din numărul membrilor CSM, definit de Constituție est criteriul cantitativ minim, iar reprezentativitatea internă și externă trebuie asigurat prin desemnarea unui număr par de membri non-judecători și judecători, iar cei judecători să reprezinte toate nivelurile instanțelor de judecată, (Idem CDL-AD (2022)019, §49).
63. Competențele constituționale, nu pot fi exercitate de subiecți care nu întrunesc caracteristicile constituționale de subiect de rang constituțional și în cadrul unei proceduri care nu corespunde exigențelor constituționale de exercitare a puterii de stat.
64. Activitatea CSM, în altă componență calitativă și cantitativă, decât cea definită la art. 122 alin. (1) din Constituție, poate fi autorizată de lege cu titlu de excepție, justificată de necesitatea asigurării funcționalității instituțiilor statului cu competențe limitate, *mutatis mutandis* împuternicirile guvernului demisionar, statutul prelungirii mandatului expirat a membrilor CSM.
65. Nici o reglementare *infra* constituțională, nu poate modifica sau neutraliza prevederile constituționale.
66. Potrivit regulilor de interpretare a Constituției, nici o reglementare din Constituție, nu poate fi interpretată în sensul inaplicabilității sau golirii de substanță a normei constituționale.

67. Astfel, potrivit prevederilor art. 122 alin.(1) din Constituție, analizat în lumina standardelor constituționale definite de Înalta Curte în jurisprudența sa constantă și standardele democratice recomandate de CV, CSM nu poate acționa în calitate de subiect de rang constituțional cu mandat constituțional deplin, în altă componentă decât cea definită de Constituție. De asemenea, exercitarea altor competențe decât cele constituționale, nu poate fi autorizată de lege, în fraudă sistemului constituțional de garanții și echilibre definit la art. 122 alin.(1) din Constituție. În acest sens, potrivit formulei constituționale de colaborare dintre puteri în domeniul justiției, nici un proces decizional, nu ar trebui să fie autorizat prin lege de a fi influențat *in abstracto* de majoritatea dominantă a membrilor non-judecători. Justiția de regulă este autogovernată de corpul judecătoresc, membrii non-judecători reprezintă parte a sistemului constituțional de „frâne și echilibre”, acest grup nu ar trebui autorizat de a prelua „inițiativa” guvernării sau substitui corpul judecătoresc, în fraudă garanțiilor de independență a justiției în sensul art. 116 alin.(1), art. 121¹ din Constituție.
68. Raționamentul care a stat la baza reglementării constituționale a componentei CSM, nu poate fi golit de substanță în cadrul unor reglementări *infra* constituționale. Raționamentul constituțional, ar trebui să se regăsească și în excepțiile legislative autorizate de Constituție în scopul asigurării funcționalității instituțiilor statului și mecanismele *infra* constituționale de deblocaj, fără a se încuraja guvernarea prin excepții.
69. *În jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța distribuirii mandatelor membrilor Consiliului Superior al Magistraturii între judecători și non-judecători, astfel încât să fie asigurat un echilibru între condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autogovernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (a se vedea Avizele Curții Constituționale nr.1 din 22 septembrie 2020, § 125, și nr.2 din 3 decembrie 2020, § 82.*
70. *Concluzia Curții cu privire la acest aspect se bazează, în principal, pe bunele practici europene. În acest context, cu referire la ponderea judecătorilor în componenta Consiliului Superior al Magistraturii, Comisia de la Veneția susține că o parte substanțială sau majoritatea membrilor Consiliului Judiciar trebuie să fie aleasă de judecătorii înșiși (Raportul privind numirile judecătorilor, CDL-AD(2007)028, § 50). În același timp, în viziunea Comisiei de la Veneția, pentru a se evita corporatismul și politizarea, este necesară monitorizarea sistemului judiciar prin intermediul membrilor non-judecători ai Consiliului.*
71. *Doar o metodă echilibrată de numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii poate garanta independența sistemului judiciar (a se vedea Opinia CDL-AD(2018)003-e, § 56), HCC nr. 9/2022.*

E. Neconstituționalitatea prevederilor art. 24 alin. (1), art. 15 alin.(2) din Legea 947

72. Legea 947, reglementează competențele CSM în calitate de organ de autoadministrare judecătorească, motiv din care excepțiile de procedură administrativă în materie de exercitare de către CSM a competențelor instituite de Legea 947, nu pot fi aplicate procedurii de exercitare de către CSM a competențelor constituționale în regim de putere judiciară, instituite la art. 136 alin. (2) din Constituție.
73. Potrivit prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea 947, CSM adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, cu excepția cazurilor când propun numirea repetată în funcție de judecător (2/3 din membrii săi).
74. În conformitate cu prevederile art. 15 alin. (2) din Legea 947, ședința CSM este deliberativă, dacă la ea participă cel puțin 2/3 din membrii care sunt în exercițiul funcției.

75. Deci, prevederile art. 24 alin. (1), aplicate în coroborare cu prevederile art. 15 alin. (2) din Legea 947, autorizează de o manieră nelimitată, funcționalitatea cu mandat deplin a CSM, în altă componentă decât cea definită de art. 122 alin. (1) din Constituție, făcând abstracție de la standardele constituționale în domeniul justiției și raționamentul constituțional al colaborării dintre puterea Legislativă și cea judecătorească în domeniul justiției, practică legislativă contrară exigențelor de colaborării a puterilor în sensul definit la art. 6 din Constituție, în fraudă statutului constituțional al puterii judecătorești, art.122¹, art. 122 alin. (1), art.116, alin. (1) din Constituție.
76. Prevederile art. 15 alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Legea 947, raportate la caracteristicile constituționale ale CSM, sunt contrare sistemului constituțional de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării CSM de către alte ramuri ale puterii și/sau politizării instituției de autogovernare a justiției, menite să garanteze *inter alia* independența puterii judecătorești. În acest sens, reglementările legislative în domeniul exercitării competențelor CSM în domeniul administrării justiției sunt contrare prevederilor art. 6, aplicate în coroborare cu prevederile art. 122 alin. (1) din Constituție.
77. Autorizarea exercitării competențelor CSM de către un subiect care nu corespunde caracteristicilor constituționale stipulate la art. 122 alin. (1) din Constituție, sub aspectul echilibrului constituțional al colaborării cu puterea legislativă și reprezentativitatea corpului judecătorec, reprezintă și o violare inadmisibilă a caracteristicilor constituționale ale statului în sensul art.1 alin. (3) din Constituție și art. 7 din Constituție.
78. Or, Legislativul în cadrul unei tehnici legislative defectuoase a remodelat caracteristicile constituționale ale CSM în calitatea sa de subiect de rang constituțional, definite la art. 122 alin. (1) din Constituție, golind norma constituțională de substanță și încurajând exercitarea puterii de stat de către „autorități” nefuncționale și/sau constituite în alt mod decât cel consfințit în Constituție.
79. Potrivit prevederilor art. 122 alin. (1) din Constituție, CSM este constituit din 12 membri, șase judecători aleși de AGJ, reprezentând **toate nivelurile instanțelor** judecătorești și 6 membri non-judecători, numiți de Parlament. Paritatea de membrii non-judecător și judecători fiind limita maximă admisibilă a ponderii non-judecătorilor în raport cu judecătorii în cadrul consiliilor justiției. Orice intervenție legislativă care conduce direct sau indirect la depășirea limitei constituționale maxime admisibile de pondere a non-judecătorilor în CSM, compromite statutul constituțional al justiției, art. 116 alin. (1), art. 121¹ din Constituție și implicit dreptul cetățeanului de acces liber la justiție conformă standardului definit la art. 6§1 din CEDO, art. 20 aplicat în coroborare cu art. 4 din Constituție.
80. În lipsa unui mecanism de garanții, restricții și echilibre, procedura de adoptare a hotărârilor de către CSM în modul reglementat la art. 15 alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Legea 947, admite exercitarea nelimitată a competențelor CSM, în altă componentă „cantitativă” și „calitativă”, decât cea consfințită de Constituție, inclusiv într-o componentă decizională dominată de membrii non-judecători sau fără a fi respectată „reprezentativitatea constituțională” a membrilor corpului judecătorec aleși de semenii lor.
81. Constituția, nu autorizează exercitarea atribuțiilor CSM, într-o altă componentă decât cea stabilită, la art. 122 alin. (1) din Constituție, motiv din care afirmăm că prin

reglementările *infra* constituționale, nu pot fi instituite excepții de la regimul constituțional al autorităților publice și/sau modifica sensul reglementărilor constituționale, în fraudă principiilor și valorilor constituționale, având drept finalitate autorizarea defectuoasă a exercitării unor competențe constituționale de către instituții nerepresentative.

82. Standardul administrativ de deliberare a CSM, cu care se operează la art. 15 alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Legea 947, admite *in abstracto*, posibilitatea adoptării și/sau influențării hotărârilor CSM de către non-judecători și controlul CSM de către membrii non-judecători, realizându-se în acest sens fraudarea sistemului constituțional de garanții și echilibre în domeniul justiției, art. 122¹, art. 122 alin.(1), art. 116 alin.(1). în coroborare cu art. 1 alin. (3) art. 6, art. 7 din Constituție.
83. Riscurile de fraudare a sistemului constituțional de garanții și echilibre, precum și a democrației s-au materializat în cazul numirii judecătorului Puica Viorica în componența CC, în temeiul deciziei asumate de 4 membrii non-judecători, din 6 prezenți, componența decizională fiind dominată de către membrii non-judecători.
84. De asemenea, exigențele de cворum, avute în vedere la modificarea Constituției, au fost de 2/3 din numărul membrilor CSM reglementat de Constituție, nu „*aflați în exercițiul funcției*”, exigență cunoscută de legislator din avizele CC și a Comisiei de la Veneția, dar neglijate în favoarea încurajării dominării CSM de non-judecători, în conjuncturi politice sensibile, legate de intervenții în justiție și înlocuirea judecătorilor în cadrul unei proceduri de evaluare, controlată politic.
85. Aplicând *mutatis mutandis*, practica constituțională de analiză a acuzațiilor de neconstituționalitate și prin prisma „conjuncturii politice” , necesită a fi reținut că riscurile politizării excesive ale CSM și implicit a justiției, s-au consumat în cazul procedurii de introducere în componența CC a judecătorului Viorica Puica, de către un CSM dominat de membrii non-judecători desemnați de către Parlament pe criterii politice, care a acționat *inter alia* în lipsă de mandat constituțional, în numele puterii judecătorești.
86. Rezumând acuzațiile de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Legea 947, solicităm exercitarea controlului de neconstituționalitate prin prisma prevederilor art. 122 alin. (1), art.6, art. 7, art. 8 din Constituție și evaluarea impactului intervenției legislative defectuoase în sistemul constituțional de garanții, echilibre și interdicții, în raport cu statului constituțional al justiției în sensul art. 116 alin.(1), art. 122¹ din Constituție, implicit dreptul cetățeanului de acces la justiție, conformă standardelor de echitate dedusă din garanțiile art. 6§1 din Convenție.

F. Neconstituționalitatea mandatului de judecător constituțional

87. Mandatul de judecător al CC a fost atribuit doamnei Puica Viorica, în numele puterii judecătorești, de către 4 membrii non-judecători și 2 judecători în ședința CSM din 24 noiembrie 2023.
88. După cum s-a menționat *supra*, CSM în ședința din 24 noiembrie 2023, nu a întrunit caracteristicile constituționale de subiect de rang constituțional în sensul art. 122 alin.

(1) din Constituție, pentru a fi autorizat de a exercita competențe constituționale speciale de constituire a CC, în temeiul art. 136 alin.(2) din Constituție.

89. Deci, competențele constituționale, prin definiție, nu pot fi exercitate decât de un subiect de rang constituțional, excepțiile legislative nefiind opozabile procedurii constituționale de exercitare a competențelor reglementate de Constituție. Or, Legea 947, nu reglementează în nici un mod competențele CSM privind constituirea CC și nici procedura de exercitare a acestora, inclusiv de către un CSM organizat într-o altă componență decât cea definită la art. 122 alin. (1) din Constituție.
90. Mai mult decât atât, la momentul introducerii judecătorului Viorica Puica în componența CC, CSM nu avea o organizare funcțională conformă standardului „cantitativ” și „calitativ” definit la art. 122 alin.(1) din Constituție, motiv din care în lipsa finalizării procedurii de constituire a CSM, *ipso facto* nu se putea pretinde exercitarea competențelor unui mandat constituțional deplin.
91. Judecătorul Viorica Puica a fost introdusă în componența CC, în ședința CSM din 24 noiembrie 2023, la care au participat 6 membri cu mandat deplin din numărul constituțional de 12 membrii, repartizat proporțional 6 mandate pentru non-judecători și 6 pentru judecători. În interiorul grupului de judecători, în norma constituțională se operează cu criterii suplimentare de reprezentativitate a „tuturor nivelurilor de instanțe”.
92. Deci, din conținutul art. 122 alin. (1) din Constituție se evidențiază următoarele criterii cantitative și calitative a componenței constituționale a CSM:
- ⇒ 12 membrii;
 - ⇒ Paritate de membri judecători și non-judecători, justificată și plafonată de echilibrul constituțional dintre puteri;
 - ⇒ Reprezentativitatea judecătorilor în interiorul sistemului, clasificată pe nivele de instanțe.
93. În ședința CSM, din 24 noiembrie 2023, hotărârea de introducerea judecătorului Puica Viorica în componența CC, a fost trecută cu votul a 4 non-judecători și doi judecători din numărul total de 6 membrii prezenți. Deci, decizia în numele puterii judecătorești a fost trecută de non-judecători, în cadrul unei proceduri decizionale care nu se încadrează în standardul democratic minim.
94. Componența de 6 membri prezenți, nu corespunde standardului constituțional de proporționalitate și nici reprezentare internă a membrilor corpului judecătoresc.
95. La momentul inițierii procedurii de concurs și trecere a hotărârii de introducere a judecătorului Viorica Puica în componența CC, CSM nu era constituit în calitate de subiect de drept constituțional în sensul art. 122 alin. (1) din Constituție, componența CSM înregistrând deficiențe, atât cantitative cât și calitative de structură constituțională.
96. Procedura de concurs și criteriile de selectare a judecătorului constituțional, s-a realizat în baza unui regulament adoptat de CSM, prin care au fost instituite reglementări primare – criterii de selecție *mutatis mutandis* HCC nr. 20 din 09/11/2023. Or, o

procedură de exercitare a atribuțiilor constituționale de formare a CC, nu ține de domeniul reglementărilor administrative, art. 72, alin.3 lit. „e” din Constituție.

97. În concluzie, invocăm că carențele de constituționalitate a procedurii de atribuire a mandatului de judecător constituțional, realizată de CSM în ședința din 24 noiembrie 2023, într-o componență de 4 membri non-judecători și doi judecători, în conformitate cu prevederile art. 7, art. 122 alin. (1), art. 136 alin. (2) din Constituție, nu poate produce efecte constituționale de legitimitate a mandatului de judecător constituțional atribuit judecătorului Viorica Puica. Or, un subiect de rang constituțional lipsit de legitimitate constituțională, nu poate constitui mandate cu legitimitate constituțională.
98. Procedura de numire a judecătorului constituțional, condusă de CSM, în lipsa calității de subiect constituțional (cu mandat deplin), nu poate produce efecte constituționale prevăzute de Constituție.
99. Mai mult decât atât, desfășurarea procedurii constituționale de constituire a CC, contrar standardului constituțional de colaborare a puterilor în domeniul justiției și anume prin dominarea procedurii deliberative de către membrii non-judecători este contrară sistemului constituțional de garanții și echilibre constituționale în domeniul justiției, așa cum a fost conceput de Legiuitorul constituant și consfințit la art. 6, art. 122 alin. (1), art. 116 alin. (1), art. 121¹ din Constituție. Deci, o procedură contrară Constituției de constituire a CC, nu poate produce efecte constituționale în sensul art. 136, art. 137 din Constituție.
100. Necesită a fi reținut faptul, că judecătorul Viorica Puica, membră a corpului judecătoresc și pretendent la un mandat de judecător constituțional, se prezumă că cunoaște standardele constituționale în domeniul justiției, motiv din care angajarea într-o procedură neconstituțională de constituire a CC în fața unei autorități judecătorești, dar în cadrul unei proceduri dominate de non-judecători, desemnați de majoritatea parlamentară conform standardului constituțional de echilibre în justiție, și-a asumat deliberativ efectele unui mandat constituțional, atribuit de o entitate lipsită de legitimitate constituțională și implicit compromiterea iremediabilă a statutului de judecător constituțional.
101. Titularul unui mandat de judecător constituțional, care s-a prevalat de un abuz de drept în fraudă Constituției, în particular al sistemului constituțional de garanții și echilibre în domeniul justiție, nu poate furniza garanții raționale privind atașamentul și angajarea personală în raport cu misiunea CC în sensul definit la art. 134 alin. (3) din Constituție.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

Reținând competența exclusivă a CC în materie de asigurare a supremației Constituției, garantarea realizării practice a principiului separării puterilor, independența Înaltei Curți și inadmisibilitatea intervențiilor arbitrare de către actori constituționali făcând uz abuziv de putere în structura constituțională Înaltei Curți, în temeiul art. 135

alin. (1) lit. „a”, „b” din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale:

- Declararea neconstituționalității art. 24 alin. (1), art. 15 alin.(2) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, inclusiv cu referire exercitare competențelor constituționale de către Consiliul Superior al Magistraturii și impactul în privința statutului constituțional al justiției în proces de reformare, art. 1 alin. (3), art. 6, art.7, art. 122 alin. (1), art. 122¹, art. 116 alin. (1) din Constituție
- Interpretarea prevederilor art. 136 alin. (2) în coroborare cu prevederile art.122 alin. (1) din Constituție în scopul elucidării aspectelor de importanță constituțională, abordate în sesizare:
 - ⇒ Procedura de constituire a Curții Constituțională este o procedură constituțională sau o procedură administrativă guvernată de Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Codul Administrativ;
 - ⇒ În sensul art. 136 alin. (2) din Constituție, calitatea de subiect al Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul procedurii de constituire a Curții Constituționale, se determină în conformitate cu exigențele instituite la art. 122 alin. (1) din Constituție sau legile *infra* constituționale. Constituția admite exercitarea competențelor constituționale de către Consiliul Superior al Magistraturii, în numele puterii judecătorești, în altă componentă calitativă, decât cea definită la art. 122 alin. (1) din Constituție;
 - ⇒ Prevederile art. 9, art. 24 alin. (1) și art. 15 alin. (2) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, sunt aplicabile procedurii constituționale de constituire a Curții Constituționale în care Consiliul Superior al Magistraturii participă în calitate de subiect cu competențe speciale reglementate de Constituție, în temeiul art. 136 alin. (2) din Constituție. Prevederile Legii cu privire la CSM pot institui excepții de la exigențele constituționale privind componenta Consiliului Superior al Magistraturii, în special cu referire la „reprezentativitatea constituțională” a membrilor judecători și raportul constituțional de proporționalitate dintre membrii judecători și cei non-judecători;
 - ⇒ Procedura de exercitare de către Consiliul Superior al Magistraturii a competențelor speciale instituite de Constituție privind constituirea Curții Constituționale, poate fi reglementată prin acte administrative normative, adoptate de către Consiliul Superior al Magistraturii în cadrul unei proceduri administrative;
- Declararea neconstituționalității mandatului de judecător constituțional al judecătorului Puica Viorica atribuit la data de 24 noiembrie 2023 de către Consiliul Superior al Magistraturii într-o componentă neconformă caracteristicilor constituționale definite la 122 alin. (1) din Constituție și într-o procedură contrară standardelor constituționale de

exercitare a competențelor reglementate de Constituție, prin prisma art. 122 alin. (1), art. 134 alin. (2), (3), art. 136 alin.(2), art. 6, art. 7 și art.1 alin. (3) din Constituție.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Bolea Vasile
V.Bolea